

TASAVALLAN PRESIDENTIN ASETUS LAAJAKAISTARAKENTAMISEN TUKEEN LIITTYVIEN HALLINTOTEHTÄVIEN HOITAMISESTA AHVENANMAAN MAAKUNNASSA

1 Sopimusasetusjärjestelmä

Valtakunnan lainsäädäntövallan ja Ahvenanmaan maakunnan lainsäädäntövallan jakautumisesta säädetään Ahvenanmaan itsehallintolaisissa (1144/1991). Lain lähtökohdiana on periaate, jonka mukaan toimivalta hallintoasioissa seuraa lainsäädäntövaltaa. Vastuu kustannuksista seuraa hallintovastuuta, jollei toisin säädetä.

Itsehallintolain 32 §:ssä säädetään järjestelmästä, jonka mukaan valtakunnan hallinnolle kuuluvia tehtäviä voidaan siirtää määräajaksi tai toistaiseksi maakunnan viranomaiselle. Vastaavasti voidaan maakunnan hallinnolle kuuluvia tehtäviä siirtää valtakunnan viranomaiselle. Siirtäminen tapahtuu asetuksella ja maakunnan hallituksen suostumuksella. Sopimusasetus on yksipuolisesti irtisanottavissa.

Itsehallintolain 32 §:n 3 momentin mukaan tasavallan presidentti antaa sopimusasetukset. Ehdotuksesta on aina pyydettyä Ahvenanmaan valtuuskunnan lausunto.

2 Nykytila ja uuden asetuksen tarpeellisuus

Ahvenanmaan itsehallintolain 27 §:n 40 kohdan mukaan teletoiminta kuuluu valtakunnan lainsäädäntövaltaan. Laajakaistarakentamisen tuesta annetussa laissa (1262/2020), jäljempänä *laajakaistatukilaki* tarkoitetut julkisin varoin tuetut laajakaistahankkeet ovat teletoimintaan kuuluvia. Laajakaistatukilain mukainen laajakaistatukiohjelma olisi jatkoa aiemmalle tukiohjelmalle, jonka mukaista tukea on voinut hakea vuosina 2010-2018. Laajakaistatukilain voimaantulon yhteydessä kumottiin aiempaa tukiohjelmaa koskenut laki laajakaistarakentamisen tuesta haja-asutusalueilla (1186/2009).

Itsehallintolain 27 §:n 40 kohdan mukaan valtakunnalla on lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat teletoimintaa. Valtion viranomaisen voi kuitenkin myöntää luvan yleisen teletoiminnan harjoittamiseen maakunnassa vain maakunnan hallituksen suostumuksella. Itsehallintolain 18 §:n 22 kohdan mukaan maakunnalla on lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat elinkeinotoimintaa ottaen huomioon mitä on säädetty 11 §:ssä, 27 §:n 2, 4, 9, 12-15, 17-19, 26, 27, 29-34, 37 ja 40 kohdassa sekä 29 §:n 1 momentin 3-5 kohdassa, kuitenkin niin, että myös maakuntapäivillä on toimivalta ryhtyä toimenpiteisiin näissä kohdissa tarkoitetun elinkeinotoiminnan edistämiseksi.

Laajakaistarakentamisen tuesta haja-asutusalueilla annetussa laissa säädettiin maakuntien liitoille muun muassa laajakaistahankkeiden kilpailutukseen liittyviä tehtäviä. Lain mukaan Ahvenanmaan maakunnassa maakunnan liitoille säädetyt tehtävät hoiti Ahvenanmaan valtionvirasto. Elinkeinotoiminnan edistämispolitiikan yhteenso-

vittamiseksi nämä tehtävät oli siirretty valtakunnan viranomaiselta, Ahvenanmaan valtionvirastolta, Ahvenanmaan maakunnan hallitukselle tasavallan presidentin antamalla sopimusasetuksella (49/2010). Lakiin tehtyjen muutosten vuoksi kyseinen sopimusasetus on kumottu ja uusi sopimusasetus on annettu (810/2010).

Uuden laajakaistatukilain tultua voimaan 1.1.2021 ja vanhan kumouduttua ehdotetaan annettavaksi myös uusi sopimusasetus, joka kumoaisi nyt voimassa olevan asetuksen.

3 Asetusehdotuksen pääasiallinen sisältö

Laajakaistatukilain 2 §:n 3 momentin mukaan laissa maakunnan liitolle säädetyt tehtävät hoitaa Ahvenanmaan maakunnassa Ahvenanmaan valtionvirasto. Sopimusasetuksella tehtävät siirrettäisiin valtionvirastolta Ahvenanmaan maakunnan hallitukselle.

Ahvenanmaan maakunnan hallituksen tehtävänä olisi laajakaistatukilain 4 §:n 1 momentin mukaisesti esittää Liikenne- ja viestintävirastolle perusteltu pyyntö markkina-analyysin tekemisestä hankealueesta, 5 §:n 1 momentin mukaisesti julistaa laajakaistahankkeeseen liittyvä valtioneuvoston julkisesti haettavaksi sekä 6 §:n 1 momentin mukaisesti valita tukea hakeneiden joukosta hakija, joka toteuttaa hankkeen kokonaistaloudellisesti edullisimmin hakuilmoituksessa mainittujen vertailuperusteiden mukaisesti. Pykälän 3 momentin mukaan maakunnan hallitus voisi tehdä yhteistyötä maakunnan liiton kanssa lain 5 ja 6 §:n mukaisia tehtäviä suorittaessaan. Ehdotetun sopimusasetuksen mukaiset tehtävät eivät merkitsisi olennaista muutosta vallitsevaan oikeustilaan, sillä Ahvenanmaan maakunnan hallitus on hoitanut samoja tehtäviä aiemman tukiohjelman aikana.

Aiemman sopimusasetuksen mukaisesti asetukseen ehdotetaan myös säännös muutoksen hakemisesta maakunnan päätökseen asetuksessa tarkoitettussa asiassa. Ehdotettu 1 §:n 2 momentti vastaisi voimassa olevan asetuksen muutoksenhakusäännöstä. Ehdotetussa momentissa viitattaisiin itsehallintolain 25 §:n 3 momenttiin. Sen mukaan maakunnan viranomaisen sopimusasetuksen nojalla tekemästä päätöksestä valitaan Ahvenanmaan hallintotuomioistuimeen.

4 Ehdotuksen valmistelu

Asetusluonnos on valmisteltu virkatyönä oikeusministeriössä liikenne- ja viestintäministeriön aloitteen pohjalta. Asetusluonnoksesta pyydettiin lausuntoa liikenne- ja viestintäministeriöltä ja Liikenne- ja viestintävirastolta, mutta liikenne- ja viestintäministeriöllä ei ollut lausuttavaa. Liikenne- ja viestintävirasto on lausunnossaan puoltanut asetuksen antamista. Ahvenanmaan maakunnan hallitus on 19.11.2020 antanut suostumuksensa annettavaksi ehdotetulle asetukselle. Ahvenanmaan valtuuskunta ei lausunnossaan näe esteitä asetuksen voimaantulolle.

Asetusehdotus on ollut tarkastettavana oikeusministeriön laintarkastusyksikössä.

5 Taloudelliset vaikutukset

Tehtävien siirto ei aiheuta kustannuksia valtiolle. Valtio vastaa jatkossakin tuen rahoituksesta Ahvenanmaalla samoin perustein kuin valtakunnassa.

Ehdotus ei merkitse muutosta Ahvenanmaan maakunnalle nykyisin siirrettyistä tehtävistä johtuviin kustannuksiin.

6 Voimaantulo

Asetus ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä helmikuuta 2021. Asetuksella kumottaisiin voimassa oleva sopimusasetus (810/2010).